

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

“การใช้หนังสือภาพเพื่อส่งเสริมความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการอ่านอย่างมีความหมาย (PICTURE BOOK)” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

จัดทำโดย

นางสาวชุติมา สว่างแสง

ตำแหน่ง ครู

โรงเรียน ทาเหนือวิทยา

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

โลกในปัจจุบันเต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเตรียมการและพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในการใช้ชีวิต และทำงานในโลกอนาคตจึงกลายเป็นความท้าทายที่สำคัญ การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 “สี่เสาหลักทางการศึกษา” จึงต้องมุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้ใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to do) การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) และ การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการในยุคปัจจุบันและอนาคต

ตามที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ออกประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องนโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568 และนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 ที่กล่าวถึงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และสมรรถนะ ด้านวิชาการ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา ให้มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูผู้สอนจึงดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก (Active Learning) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

โรงเรียนทาเหนือวิทยา จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและขยายโอกาสทางการศึกษา และในปีการศึกษา 2558 ได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา รุ่นที่ 4 ปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2567) มีนักเรียน 223 คน ซึ่งประชากรร้อยละ 67.26 เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ (กะเหรี่ยง) มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวม 18 คน ในการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา มีการขับเคลื่อนการทำงานตามหลักการ 3 เสาหลัก 5 กลยุทธ์ของ โรงเรียนในโครงการกองทุนฯ ที่ยึดเป็นแนวทางเดียวกันทั้งประเทศ (แผนการยกระดับคุณภาพโรงเรียนทาเหนือวิทยา, 2560)

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการบริหารของโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารของโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา และเมื่อจัดเรียงข้อมูลโดยใช้ลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็น (PNImodified) พบว่า กลยุทธ์ที่ 2 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่า (PNImodified) สูงที่สุด และผู้ศึกษาได้นำเสนอแนวทางการบริหารเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ 2 ว่า การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น กล่าวถึงการส่งเสริม ให้ครูสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ในขณะเดียวกันควรมีการจัดทำวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งระบบ (ชุดิมา สว่างแสง, 2567)

ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมโครงการ “การใช้หนังสือภาพเพื่อเสริมสร้างการอ่านอย่าง มีความหมายและความฉลาดรู้” ของ ศูนย์ภูมิภาคด้วยสะเต็มศึกษาขององค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศูนย์ SEAMEO STEM-ED) ซึ่งมี วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมเสริมสร้างการอ่านอย่างมีความหมายและความฉลาดรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น ศูนย์ SEAMEO STEM-ED ร่วมกับมหาวิทยาลัยเครือข่ายวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือภาพ Prof. Kate Montgomery, International Education Consultant and Curriculum Designer, Teachers College Reading and Writing Project, Columbia University ระหว่างวันที่ 17 – 20 ตุลาคม 2565 โดย หนังสือภาพ เป็นพื้นที่แห่งจินตนาการที่เล่าเรื่องด้วยภาพ และตัวอักษร เชื่อมโยงผู้อ่านไปสู่โลกอันกว้างใหญ่ไม่มีที่สิ้นสุด การศึกษาข้อมูลพบว่า ความสุขจากการอ่าน มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมการอ่าน มากกว่าทัศนคติที่ดีต่อการอ่านถึงสองเท่า และมีงานวิจัยที่ยืนยันว่าความสุขความเพลิดเพลินในการอ่าน มีผลอย่างมากต่อความสามารถในการอ่าน และการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากที่มาและความสำคัญในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ด้านภาษาและการคิดสูง) และมุ่งสร้างประสบการณ์การเรียนรู้รูปแบบใหม่ ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยการใช้หนังสือภาพ จึงนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน จึงนำมาสู่การจัดตั้ง “ชุมชนการใช้หนังสือภาพ เพื่อส่งเสริมความคิดอย่างมีวิจารณญาณและการอ่านอย่างมีความหมาย (Picture Book)” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยมีนักเรียนเข้าร่วมชุมชนจำนวน 20 คน กิจกรรมจะถูกจัดขึ้นในชั่วโมงชุมนุมของทุกๆวันศุกร์ โดยมีการใช้หนังสือภาพจำนวน 10 เรื่อง ผ่านกระบวนการ 3 STEP OF Picture Book คือ Step : A การคิดตามตัวอักษรในเนื้อเรื่อง Step : B การคิดแบบตีความ และ Step : C การคิดเชิงวิพากษ์ ข้าพเจ้าจึงมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ด้วยเป้าหมายสำคัญ คือ การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทน และการสร้างห้องเรียนแห่งความสุขให้กับผู้เรียนทุกคน

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับและแสดงความคิดโดยใช้วิจารณญาณอย่างชัดเจน (K)
2. นักเรียนมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นและสามารถสื่อสารข้อมูลได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ (P)
3. นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิด “นโยบาย เรียนดี มีความสุข” (A)

เป้าหมาย

เชิงปริมาณ

1. นักเรียนร้อยละ 100 (นักเรียนทุกคนในชุมชนหนังสือภาพฯ) มีประสบการณ์การอ่านหนังสือภาพ
2. นักเรียนของชุมชนหนังสือภาพฯ ร้อยละ 80 ขึ้นไป สามารถนำเสนอประเด็นการเรียนรู้ที่ได้รับจากหนังสือภาพได้
3. นักเรียนของชุมชนหนังสือภาพฯ ร้อยละ 80 ขึ้นไป สามารถแสดงความคิดเห็นและสื่อสารข้อมูลได้อย่างสร้างสรรค์

เชิงคุณภาพ

1. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ (เชิงคุณภาพ): นักเรียนสามารถนำเสนอแนวคิดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน แสดงความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดี
2. การพัฒนาทักษะการแสดงความคิดเห็นและการสื่อสาร (เชิงคุณภาพ): นักเรียนมีทักษะในการอภิปราย แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม

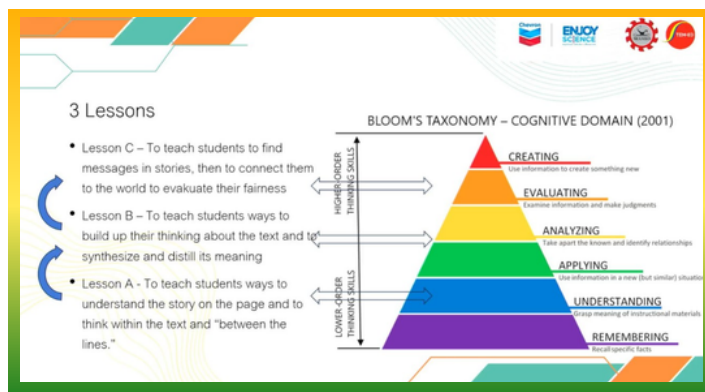

เนื้อหา

กิจกรรมของชุมนุมหนังสือภาพ ฯ โดยใช้วัตรกรรม “การใช้หนังสือภาพเพื่อส่งเสริมความคิดอย่างมีวิจารณญาณและการอ่านอย่างมีความหมาย (Picture Book)”

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ชุมนุมหนังสือภาพ ฯ โดยใช้วัตรกรรม “การใช้หนังสือภาพ เพื่อส่งเสริมความคิดอย่างมีวิจารณญาณและการอ่านอย่างมีความหมาย(Picture Book)” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยมีนักเรียนเข้าร่วมชุมนุมจำนวน 20 คน กิจกรรมจะถูกจัดขึ้นในช่วงโมงชุมนุมของทุกๆวันศุกร์ โดยมีการใช้หนังสือภาพจำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ แม่ไก่ไปเดินเล่น , งานแรกของมีจิ้ง , ดินแดนแห่งเจ้าตัวร้าย , หมวกใบเล็กของเจ้ายักษ์ , ติดแห่งรัก , กำแพงกลางหนังสือ , ครั้งหนึ่งฉันเคยเป็นปลา , ทำไมปล่อยให้พื้นที่ละแวกขนาดนี้ , สวนของเมและบนรถเมล์ โดยผ่านกระบวนการ 3 ขั้นตอน : 3 Step OF Picture Book คือ Step : A การติดตามตัวอักษรในเนื้อเรื่อง Step : B การคิดแบบตีความ และ Step : C การคิดเชิงวิพากษ์

3 Step OF Picture Book : 3 Lessons With Bloom's Taxonomy - Cognitive Domain (2001)
แหล่งที่มา : The Southeast Asian Ministers of Education Organization Regional Centre for STEM Education

Step : A การติดตามตัวอักษรในเนื้อเรื่อง

กิจกรรม : ครูอ่านหนังสือภาพให้นักเรียนฟัง โดยวิธีการอ่านออกเสียง (ซึ่งไม่ใช่การอ่านเล่าเรื่อง)

วัตถุประสงค์ : เพื่อสอนนักเรียนให้เข้าใจเรื่องราวในนิทาน และระบุความหมายได้เรียนรู้จากเรื่องที่ฟัง ทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย

กระบวนการนี้ : ครูจะแช่ภาพ เพื่อให้นักเรียนได้ดูภาพ และให้ภาพทำงานกับความคิดของนักเรียน

Step : B การคิดแบบตีความ

กิจกรรม : ครูแจกหนังสือภาพให้นักเรียน(ในกลุ่ม)ร่วมกันดูและอ่านไปพร้อมๆกับคุณครูอีกครั้ง ครูชวนให้นักเรียนพูดคุยกัน ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นและลงมือทำเส้นเวลา (Timeline) กิจกรรมนี้อาจทำเป็นกลุ่ม หรือทำเป็นคู่ก็ได้

วัตถุประสงค์ : เพื่อสอนให้นักเรียนสร้างแนวทางการตีความจากสิ่งที่อ่านหรือสิ่งที่ได้เรียนรู้ สังเคราะห์ และกลั่นกรองความหมาย

กระบวนการนี้ : กิจกรรมการทำเส้นเวลา (Timeline) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างสรรค์ก่อนเมฆ ความคิดของตัวเองในแต่ละฉากให้สอดคล้องกับเรื่องราวและเปิดโอกาสให้นักเรียนใส่ Emoji อารมณ์ ของตัวละครตามความคิดของนักเรียน ผ่านการแบ่งปันร่วมกันในกลุ่ม จากนั้นครูชวนคิด ชวนคุย และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม

Step : C การคิดเชิงวิพากษ์

กิจกรรม : นำเสนอเรื่องราวติดดาว ★ Main Idea

วัตถุประสงค์ : เพื่อสอนให้นักเรียนสร้างแนวทางการตีความจากสิ่งที่อ่านหรือสิ่งที่ได้เรียนรู้ สังเคราะห์ และกลั่นกรองความหมาย

กระบวนการนี้ : นักเรียนร่วมกันเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวละคร เพื่อบันทึกลงไปในเส้นเวลา (Timeline) ร่วมกันเสนอความคิดเห็น ลงความเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์สำคัญ (ติดดาว Main Idea) และร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่อ่านและฟัง ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกมานำเสนอ ผลงานที่นักเรียนร่วมกันทำ มีการสะท้อนคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมชื่นชมผลงาน ทั้งในกลุ่มของตนเองและกลุ่มของเพื่อน และสรุปร่วมกันเป็นไทม์ไลน์ของห้องเรียน

ผลสำเร็จ : การวิเคราะห์และประเมินผล

วิธีการวิเคราะห์และประเมินผล

นวัตกรรม “การใช้หนังสือภาพ เพื่อส่งเสริมความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการอ่านอย่างมีความหมาย (Picture Book)” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีการประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่

Step A : กิจกรรมนี้ใช้การวัดประเมินและให้ความช่วยเหลือระหว่างทำกิจกรรม ด้วยวิธีการสังเกตของครูผู้สอน ดังนี้

1. ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน
(การตั้งใจฟัง, การตั้งคำถามจากเรื่องที่ฟัง, การสนทนาโต้ตอบ เป็นต้น)
2. ความสนใจของนักเรียน
(การตั้งใจฟัง, ไม่ชวนเพื่อนคุยกัน, จดจ่อกับหนังสือภาพ เป็นต้น)

การให้ความช่วยเหลือระหว่างทำกิจกรรม : หากนักเรียนยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็น จากเรื่องที่ฟัง คุณครูสามารถใช้เทคนิค คิดดังดัง (Think out loud) ชวนคิด ชวนคุย รวมถึงการตั้งคำถามปลายเปิด ใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

Step B : กิจกรรมนี้ใช้การวัดประเมินและให้ความช่วยเหลือระหว่างทำกิจกรรม ด้วยวิธีการสังเกตของครูผู้สอนร่วมกับการประเมินผลการทำงานจากชิ้นงาน (Timeline) ดังนี้

1. การสังเกตสถานการณ์การมีส่วนร่วม (ร่วมกันทำงาน, ร่วมคิด, ร่วมเสนอแนะ, ร่วมลงมือทำ, และร่วมให้คำแนะนำ ภายในกลุ่ม)
2. การประเมินผลการทำงานจากชิ้นงานเส้นเวลา (Timeline) ของนักเรียน (การลำดับเหตุการณ์, การแสดงความคิดเห็นต่อตัวละคร ในแต่ละสถานการณ์, การตีความจากเรื่องที่ฟังและอ่านและภาพที่ดู, การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการกรันกรองความหมาย จากสิ่งที่ได้เรียนรู้ในหนังสือภาพ)

การให้ความช่วยเหลือระหว่างทำกิจกรรม : การเขียนเส้นเวลา หากนักเรียนยังไม่สามารถเขียนสะกดคำได้ หรือมีคลังคำศัพท์ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้งาน นักเรียนสามารถสอบถามครูผู้สอนได้ตลอดเวลา และเปิดโอกาสให้นักเรียน สามารถเขียนเส้นเวลาด้วยรูปภาพแทนได้ หมายความว่า นักเรียนจะเขียนเส้นเวลาในรูปแบบใดก็ได้ ทั้งตัวอักษรและภาพ

Step C : กิจกรรมนี้ใช้การวัดประเมินและให้ความช่วยเหลือระหว่างทำกิจกรรม ด้วยวิธีการสังเกตของครูผู้สอน ร่วมกับการประเมินผลการทำงานจากชิ้นงาน (Timeline) และการนำเสนอผลงานดังนี้

1. การสังเกตจากการแสดงพฤติกรรมของนักเรียน (นักเรียนร่วมกันเรียนรู้อย่างมีความสุข มีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ร่วมรับฟังความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะ และร่วมชื่นชมผลงานทั้งในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม)
2. การประเมินผลจากการทำชิ้นงาน เส้นเวลา (Timeline) ของนักเรียน (นักเรียนทำชิ้นงานได้สมบูรณ์ครบถ้วนทุกองค์ประกอบ สามารถอธิบายผลงานที่เกิดจากความคิดที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นร่วมกันอภิปราย และนำเสนอวิธีคิดผ่านมายังชิ้นงาน)
3. การนำเสนอผลงาน (นักเรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออก และกล้าพูดนำเสนอ แนวความคิดใหม่ๆ แบ่งปันความคิดเห็นที่แตกต่าง รับฟังข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะจากผู้ฟัง และร่วมกันพิจารณาความเหมือนและความแตกต่างระหว่างกันได้อย่างสร้างสรรค์)

การให้ความช่วยเหลือระหว่างทำกิจกรรม : หากนักเรียนไม่เขียนคำตอบใดใด ครูผู้สอนจะใช้วิธีการ (เบนเข็มนาฬิกา) สมมุติสถานการณ์ในทางตรงกันข้าม เพื่อให้ให้นักเรียนนำเสนอวิธีคิดที่แตกต่างออกมา และร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนคิด ใช้คำถามเป็นตะแกรงเพื่อสกัดความรู้สึกนึกคิด และสิ่งที่นักเรียนต้องการจะสื่อสารออกมา เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการตกผลึกทางความคิด การสังเคราะห์ข้อมูลใหม่ และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน

ภาพบรรยากาศ กิจกรรม “ชุมนุมการใช้หนังสือภาพเพื่อส่งเสริมความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการอ่านอย่างมีความหมาย (Picture Book) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น”

เกิดผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านภาษา (ภาษาไทย)

นวัตกรรม “การใช้หนังสือภาพเพื่อส่งเสริมความคิดอย่างมีวิจารณญาณและการอ่านอย่างมีความหมาย (Picture Book)” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในชุมชนหนังสือภาพนี้แสดงให้เห็นถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านภาษาไทยของนักเรียนที่เป็นสมาชิกในชุมชนหนังสือภาพฯ ที่มีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) การทดสอบ Reading Test (RT) และการทดสอบการเขียน (Writing Test: WT)

และแสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนเพิ่มขึ้นจากการมีส่วนร่วมในชุมชนดังกล่าวเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม การยกระดับผลสัมฤทธิ์นี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และการเสริมสร้างความรู้จากการอ่านและการปฏิบัติจริง

ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้อง: การมีหนังสือภาพเพียงพอ (เชิงปริมาณ) : การศึกษาพบว่าการมีหนังสือภาพ

ในปริมาณที่เพียงพอ เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความสนใจและพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียน โดยหนังสือภาพ ช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการอ่านและการเรียนรู้

มีหนังสือภาพเพียงพอ 100%

ร้อยละ 80 ขึ้นไป
สามารถนำเสนอประเด็นการเรียนรู้ได้

ร้อยละ 80 ขึ้นไป
สามารถแสดงความคิดเห็นและ
สื่อสารได้อย่างสร้างสรรค์

ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้อง: 2. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ (เชิงคุณภาพ): นักเรียนสามารถนำเสนอแนวคิดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน แสดงความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดี

3. การพัฒนาทักษะการแสดงความคิดเห็นและการสื่อสาร (เชิงคุณภาพ): นักเรียนมีทักษะในการอภิปราย แสดงความเห็นอย่างมีเหตุผล และร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม

นักเรียนสามารถนำเสนอแนวคิดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน แสดงความคิด
สร้างสรรค์ในการเขียนและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดี

นักเรียนนักเรียนมีทักษะในการอภิปราย แสดงความเห็นอย่างมีเหตุผล
และร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม เรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข
มีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน รับฟังความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ
และร่วมชื่นชมผลงานทั้งในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม

บทสรุป

กิจกรรมของชุมนุมหนังสือภาพฯ โดยใช้นวัตกรรม
“การใช้หนังสือภาพเพื่อส่งเสริมความคิด
อย่างมีวิจารณญาณและการอ่านอย่างมีความหมาย”
(Picture Book) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

การจัดกิจกรรมชุมนุมหนังสือภาพฯ ในแต่ละครั้ง เกิดข้อค้นพบและข้อสังเกตที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในชุมนุมหนังสือภาพฯ ดังนี้

1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับและแสดงความคิดโดยใช้วิจารณญาณอย่างชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น ในเรื่องดินแดนแห่งเจ้าตัวร้าย นักเรียนแสดงความคิดเห็นด้วยทัศนคติและมุมมองใหม่ที่น่าสนใจ หลายมิติ :ควรมีการกล่าวขอโทษ การให้สัญญา ความตั้งใจในการดูแลตัวเอง และการปฏิบัติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นต้น
 2. นักเรียนมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นและสามารถสื่อสารข้อมูลได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อนักเรียนมีความคิดเห็นที่แตกต่าง นักเรียนจะแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมาโดยไม่เกรงอาย และสามารถเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน เป็นต้น
 3. นักเรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงบวก สนใจในการเรียนรู้และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกัน ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนสนใจอยากเรียนหนังสือภาพนอกเวลา กระตือรือร้น เกิดความสามัคคี มีน้ำใจ ช่วยเหลือกัน ไม่เกรงอายที่จะกล่าวชื่นชมเพื่อนสมาชิกที่มีความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ และรู้จักชื่นชมความสำเร็จของงานร่วมกัน เป็นต้น
- นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านการคิดที่โดดเด่นอย่างก้าวกระโดด ตั้งแต่เล่มที่ 5 เป็นต้นไป

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ ของกิจกรรม“ชุมนุมการใช้หนังสือภาพเพื่อส่งเสริมความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการอ่านอย่างมีความหมาย (Picture Book)” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น สามารถสรุปได้ 3 ปัจจัย ดังนี้

1. ครูผู้สอน ที่จัดกิจกรรมจะต้องผ่านการฝึกกระบวนการใช้หนังสือภาพ ทั้ง 3 ขั้นตอน และศึกษาหนังสือภาพด้วยตนเองก่อนเริ่มกิจกรรมทุกครั้ง เตรียมความพร้อมเพื่อประสิทธิภาพในการทำกิจกรรม และควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายครูผู้สอนผู้ใช้หนังสือภาพ ด้วยวิธีการ BUDDY TEACHER , PEER TEACHER หรือ Professional Learning Community (PLC) ร่วมกับเครือข่ายฯ เพื่อแลกเปลี่ยนกลยุทธ์ใหม่ๆ ยกระดับการสอนและพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง
2. หนังสือภาพ ที่มีสีสันสวยงาม มีเนื้อหาสนุกสนานและมีเรื่องราวน่าสนใจ จะยิ่งส่งเสริมความกระหายที่จะเรียนรู้ให้กับนักเรียนมากขึ้น นักเรียนจะให้ความสนใจกับการอ่านหนังสือภาพ เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินในการอ่านมากขึ้น ข้อสังเกตคือ เมื่อนักเรียนมีหนังสือภาพเล่มที่ชอบ นักเรียนจะเดินมาฝึกอ่านเล่มเดิมซ้ำๆไม่รู้เบื่อ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน เมื่อผ่านหนังสือเล่มที่ 3 ขึ้นไป พบว่านักเรียนรู้สึกปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ซึ่งทำให้นักเรียนกล้าที่จะพูด กล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความแตกต่าง ร่วมสนทนา และร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนและครูมากขึ้น

ทิศทางการวางแผนพัฒนาต่อยอด

ปัจจุบันหนังสือภาพที่เราใช้ในกิจกรรมชุมนุมหนังสือภาพฯ เป็นหนังสือภาพที่ข้าพเจ้าได้รับมอบจากโครงการวิจัยและพัฒนาในโครงการ Chevron EnjoyScience2 ร่วมกับ SEAMEO STEM-ED ซึ่งเป็นหนังสือเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต และหนังสือพัฒนาทักษะสมอง EF

ข้าพเจ้าวางแผนการจัดกิจกรรมต่อยอด ด้วยการสร้างหนังสือภาพฉบับนักเรียน โดยวิธีการผสมกิจกรรมฯ เข้ากับกิจกรรมหนังสือเล่มเล็ก โดยมีการศึกษาเนื้อหาว่าด้วยเรื่อง คุณธรรม-จริยธรรม วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ (กะเหรี่ยง) เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้เข้ากับชีวิตจริงและรู้สึกใกล้ชิดกับหนังสือภาพมากขึ้น

การเผยแพร่กิจกรรม

“การใช้หนังสือภาพเพื่อส่งเสริมความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการอ่านอย่างมีความหมาย (Picture Book)”
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

เปิดห้องเรียนหนังสือภาพ
เพื่อส่งเสริมความคิดอย่างมีวิจารณญาณ
และการอ่านอย่างมีความหมาย (Picture Book)
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

นำเสนอกิจกรรมชุมนุมหนังสือภาพ ฯ
ต่อคณะครูผู้มาเยี่ยมชมโรงเรียนทาเหนือวิทยา
27 พฤศจิกายน 2566

นำเสนอผลการดำเนินการ กิจกรรมชุมนุมหนังสือภาพ ฯ
ต่อที่ประชุมคณะครู โรงเรียนทาเหนือวิทยา
19 มีนาคม 2567

ร่วมนำเสนอและถอดบทเรียน
ในการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการวิจัยและพัฒนา
“การใช้หนังสือภาพเพื่อเสริมสร้างความคิดอย่างมีวิจารณญาณ
และการอ่านอย่างมีความหมาย” ณ. มหาวิทยาลัยทักษิณ จ.สงขลา
7-9 พฤษภาคม 2566

“เปิดห้องเรียนหนังสือภาพฯ”
บันทึกเทปรายการ วันใหม่วาไรตี้
ออกอากาศสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส (ThaiPBS)

21 พฤศจิกายน 2565

20 กุมภาพันธ์ 2566

อ้างอิง

ชุติมา สว่างแสง. (2567). แนวทางการบริหารของโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา. ความท้าทายในการสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อพลิกโฉมคุณภาพการเรียนรู้ที่ ยั่งยืนในสังคมยุคดิจิทัล. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ เบญจมิตรวิชาการ ครั้งที่ 14 (น.79-92).

สืบค้นเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2567. จาก <https://shorturl.asia/PeSZL>.

โรงเรียนทาเหนือวิทยา. (2560). แผนการยกระดับคุณภาพโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาโรงเรียนทาเหนือวิทยา. เชียงใหม่.

สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส Thai PBS. (21 พฤศจิกายน 2565). รายการวันใหม่ว่าไรดี [Video]. ประเด็นสังคม : “หนังสือภาพ” ช่วยเด็กเสริมสร้างความคิดอย่างมีวิจารณญาณ. เข้าชมรายการโทรทัศน์ย้อนหลัง จาก <https://www.thaipbs.or.th/program/WanmaiVariety/watch/0a5oZ3>.

สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส Thai PBS. (20 กุมภาพันธ์ 2566). รายการวันใหม่ว่าไรดี [Video]. คู่กันวันใหม่ : “หนังสือภาพ” สื่อช่วยสอนสร้างความสุขให้เด็กชายขอบ. เข้าชมรายการโทรทัศน์ย้อนหลัง จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/clip/170974>.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568 และนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567. กรุงเทพฯ.